

علامه امینی غدیر را به جریان زنده تاریخی تبدیل کرد

استاد دانشگاه تهران گفت: علامه امینی تلاش کرده است تا مسئله ولایت امام علی(ع) را تبدیل به یک مسئله مهم در طول ۲۳ سال بعثت پیامبر(ص) کند...

استاد دانشگاه تهران گفت: علامه امینی تلاش کرده است تا مسئله ولایت امام علی(ع) را تبدیل به یک مسئله مهم در طول ۲۳ سال بعثت پیامبر(ص) کند لذا یک سیر تاریخی را مورد بحث قرار داده و به معرفی کسانی که به صورت اختصاصی یا غیراختصاصی به غدیر توجه داشته اند، می پردازد.

علامه امینی غدیر را به جریان زنده تاریخی تبدیل کرد به گزارش ایکن، مجید معارف؛ استاد دانشگاه تهران، ۱۲ خردادماه در نشست علمی «علامه امینی و الغدیر» از مجموعه نشست های همایش علمی یک سالانه غدیرپژوهی با بیان اینکه یادنامه ای از استاد محمدرضا حکیمی در نیم قرن قبل در مورد غدیر تدوین شد که مقالات بسیاری از صاحب نظران در آن منعکس شده، گفت: بنده برای یک مطالعه مفصل به کتاب الغدیر علامه امینی مراجعه کردم و از نظر بنده این کتاب دارای ابتکارات ویژه و مبتنی بر یک روش علمی و پژوهشی خاصی نوشته شده است.

وی افزود: اولین موضوع نوآورانه، نام کتاب است که ایشان آن را الغدیر فی الکتاب و السنة و الأدب نامیده است؛ ایشان به آیات قرآن از جمله آیه تطهیر اشاره کرده است، همچنین روایات زیادی را مورد استناد قرار می دهد ولی در نهایت به ادب و شعر پرداخته است زیرا شعر نماد ایمان، احساس و باور و فرهنگ است.

استاد دانشگاه تهران با بیان اینکه از منظر ایشان غدیر صرفاً یک مسئله نظری نیست بلکه غدیر از این مرحله عبور کرده و وارد ادبیات عرب و فرهنگ مسلمین شده و این کار در مورد عاشورا هم رخ داده است، اضافه کرد: علامه امینی از حسان بن ثابت به عنوان اولین مدیحه سرای اسلامی که در صحنه غدیر حضور داشته است شروع می کند؛ او وقتی این قصیده را سرود مورد دعای پیامبر(ص) قرار گرفت و فرمودند مادامی که پیرو ما هستی روح القدس همراه تو است.

معارف بیان کرد: البته بعداً ممکن است حسان گرایش خاصی پیدا کرده باشد که در دعای پیامبر(ص) در حق او هم می بینیم. علامه امینی سپس سراغ کمیت و بعد دعیل می رود و در قرون بعد به سیدرضی و مرتضی و به غدیریه های قرون اخیر می رسد که بیشتر آن ها هم به فارسی ترجمه شده است.

وی افزود: او شرح حال مختصری از شاعر ارائه می دهد سپس غدیریه او را می آورد و در حاشیه آن به مسائل علمی پیرامون غدیر هم می پردازد. پس اولین ابتکار ایشان بحث نامگذاری کتاب است.

معارف با بیان اینکه نوآوری دیگر وی تبدیل موضوع غدیر از یک واقعه تاریخی خاص به یک جریان زنده تاریخی در طول ۱۴ قرن جهان اسلام با مشارکت بزرگان شیعه و سنی است، اظهار کرد: ایشان یک سیر تاریخی را مورد بحث قرار داده اند و به معرفی کسانی که به صورت اختصاصی یا غیراختصاصی به غدیر پرداخته اند می پردازد؛ در جلد اول به معرفی ۳۶۰ اثر در موضوعات مختلف اقدام کرده است که از اواخر قرن دوم تا پایان قرن چهاردهم نوشته شده است. او به بسیاری از کتابخانه ها در داخل و خارج رفتند تا منابع را جست و جو کنند لذا تتبع این کتاب هم عجیب است.

غدیر؛ مسئله ذهنی پیامبر(ص) در طول نبوت

استاد دانشگاه تهران با بیان اینکه غدیر واقعه ای در اواخر عصر پیامبر(ص) است، توضیح داد: یعنی پیامبر(ص) در برگشت از حج در منطقه جحفه ایستادند و با نزول قرآن کریم مامور شدند تا ولایت خود را به امیرمؤمنان(ع) منتقل کنند. ما می توانیم به این واقعه به صورت مقطعی نگاه کنیم ولی علامه امینی به این صورت با آن مواجه نشده بلکه تلاش کرده تا مسئله ولایت علی(ع) را تبدیل به یک مسئله مهم در طول ۲۳ سال بعثت پیامبر(ص) بکند لذا اولین اقدام پیامبر(ص) برای انتخاب وصی و جانشین در یوم الانذار در ابتدای بعثت نمودار شد.

این قرآن پژوه با بیان اینکه در الغدیر دو آیه مستقیم در مورد غدیر آمده است، افزود: ولی سوره هل اتی، آیه اولی الامر بیان شده است که هر کدام جلوه ای از این ولایت را به نمایش می گذارند کما اینکه روایات ثقلین و منزلت و سفینه و... دست به دست هم می دهند تا غدیر را تبیین کنند و غدیر را از یک واقعه خاص بیرون ببرند و به یک دوره امامت شناسی تبدیل کنند بنابراین ایشان صرفاً از یک حدیث خاص و سند و طریق آن بحث نمی کنند.

تتبع گسترده در منابع اهل سنت

معارف با بیان اینکه ورود گسترده به منابع لغوی، کلامی، حدیثی و تفسیری اهل سنت از دیگر ابتکارات ایشان بوده است، تصریح کرد: هدف ایشان دو چیز است؛ اول رویکرد اثباتی و ایجابی یعنی حقانیت نظر شیعه را با استناد به منابع و نظر علمای اهل سنت ثابت کرده اند؛ علامه مجلسی از این روش استفاده کرده ولی علامه امینی احصای تامی در این زمینه داشته است. اهل سنت در برابر این رویکرد طبیعتاً نمی توانند منکر آن شوند و منابع خود و همه روایات را نفی کنند زیرا ریشه به تیشه خود می زنند.

استاد دانشگاه تهران بیان کرد: روش دیگر ایشان باز کردن مچ تحریف گران تاریخ اسلام است؛ کسانی که افترا به علی بن ابیطالب(ع) زدند و منکر غدیر شدند. ایشان در جلد پنجم بحث مفصلی در مورد جعل های صورت گرفته در مورد حضرت علی(ع) و ائمه(ع) دارد و ۷۰۰ نفر را معرفی کرده است و گاهی از برخی سخنان افرادی مانند ابن کثیر و ابن تیمیه تعبیر به جنایت می کنند.

وی ادامه داد: ایشان به مناسبت، ذکری از تفسیر آلوسی دارد که او علیه اعتقادات شیعه بسیار متعصب است؛ ایشان گفته است آلوسی می گوید روایات غدیر، جعلی است؛ علامه امینی در پاسخ می گوید: از نادانی آلوسی همین بس که اگر در موضوعی ۲۰ حدیث وارد و ثابت شود که یکی از آن ها صحیح است می تواند ضعف مابقی را پوشش دهد و ما کم حدیث صحیحی درباره غدیر نداریم بنابراین جعل در این ماجرا معنا ندارد؛ نتیجه اینکه ایشان با دو رویکرد سلبی و اثباتی سراغ روایات مرتبط با غدیر در منابع اهل سنت رفته اند.